

YOSHLARDA OTA- ONALIKKA PSIXOLOGIK TAYYORLIKNING INDIVIDUAL XUSUSIYATLARI

Niyazmetova Munira Ibragimovna

Urganch RANCH Texnologiya Universiteti. Psixologi

ANNOTATSIYA

O'zbek psixologiyasida ota-onalik ikki darajadan iborat ko'p qirrali hodisa sifatida qaraladi: ham murakkab sub'ektiv - shaxsiy ta'lim, ham, qoida tariqasida, ikki kishini-ota va onani o'z ichiga olgan o'ta individual butunlik sifatida. Bu darajalar ota-onalikni shakllantirish darajalaridir. Ularni ajratib turadigan sifatli chegara bolaning tug'ilishini aniqlashi mumkin

KALIT SO'ZLAR: Ota-ona, psixologik tayyorgarlik, oilaning psixologik muhiti, tarbiya psixologiyasi.

Ayol va erkak namunalarida ota-onalarning aksariyat munosabatlari o'rta darajada shakllanganligi aniqlandi. Onaning mustaqil emasligi va qaramligiga va ota - onalarning haddan tashqari ustunligiga bo'lgan munosabat eng aniq namoyon bo'ladi, ya'ni respondentlar ota-onalar bolalarda o'zlariga to'liq ishonchni tarbiyalashlari kerak va yosh ona uchun eng qiyin narsa bolani tarbiyalashning dastlabki yillarida yolg'iz qolishdir.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, respondentlarning katta qismi bir qator sabablarga ko'ra ota-ona bo'lishga tayyor emas: ta'limning etishmasligi; hayotdagi beqarorlik hissi; oilani moddiy jihatdan ta'minlay olmaslik; boshqa odam uchun javobgarlikni o'z zimmasiga olishga ichki tayyorlik.

Ota-onalikni rejalashtirishda yigitlar va qizlar quyidagi omillarga ko'proq e'tibor berishadi: moddiy barqarorlik; yashash maydoni va ta'limning mavjudligi; oilani ta'minlash qobiliyati; nikoh; martaba o'sishi. Kamroq darajada, ular farzand ko'rish istagi, sherigining qo'llab-quvvatlashi, ichki etukligi va boshqa odam uchun javobgarlikni o'z zimmasiga olishga tayyorligiga e'tibor berishadi.

Ota-onalikka tayyor bo'lmagan yigitlar barqarorlikka ko'proq intilishadi; ular ayolning manfaatlari oila va oilaviy masalalar bilan cheklanishiga ishonishadi. Bunday oiladagi ayol hukmronlik qiladi, asosiy qarorlarni rejalashtiradi va qabul qiladi, oilaga g'amxo'rlik qiladi, uy xo'jaligini to'liq boshqaradi, ammo bularning barchasi unga og'riqli bo'ladi, chunki u sevimli mashg'ulotlari uchun bo'sh vaqtdan mahrum bo'ladi va ehtimol u hatto qabul qilmaydi. oila uchun qilgan ishlari uchun minnatdorchilik.

Ota-onalikka tayyor bo'lgan yigitlar bola bilan sevgi va g'amxo'rlikni bog'lashadi, shuningdek, otalikning tashqi tomoniga kamroq e'tibor berishadi; ular barqarorlikka kamroq intilishadi.

Bola tug'ilganda onalikka tayyor bo'lmagan qizlar, birinchi navbatda, moddiy barqarorlikka e'tibor berishadi, rasmiy nikoh tuzishni majburiy deb bilishadi, bola tug'ilishi uchun ularning yoshi mos emas va onalikning o'zi ta'lim olish uchun to'siqdir. Ushbu guruhda bolaning qiymati pastroq.

Onalik qilishga tayyor bo'lgan qizlar, homiladorlik ularning tashqi ko'rinishiga ijobiy ta'sir qiladi, farzand ko'rish istagini bildiradi. Ular rasmiy nikoh tuzish shart emas, deb hisoblashadi, moddiy tomon onalikdagi asosiy narsa emas deb o'ylashadi; ular onaning manfaatlarini oila doirasi bilan cheklashga moyil.

XULOSA

Ma'lum bo'lishicha, qizlar bolani "erkinlik yoki yuk" parametri bo'yicha, erkaklar esa "sevgi va g'amxo'rlik" parametri bo'yicha ko'proq baholaydilar. Bu shuni ko'rsatadiki, ota - onalik g'oyasida qizlar ko'proq kognitiv tomonga, yigitlar esa ta'sirchan tomonga e'tibor berishadi.

Ota-onaga tayyor bo'lgan qizlar va o'g'il bolalar uchun ota-onalarning ba'zi munosabatlari qarama-qarshi bo'lib chiqdi.

Ayolning manfaatlarini oila doirasi bilan cheklash, ota-onalarning haddan tashqari ustunligi va onaning ustunligi kabi ota-onalarning munosabati onalikka tayyor bo'lgan qizlarni va otalikka tayyor bo'lmagan yigitlarni tanlashga xosdir. Ushbu munosabatlarning kamroq zo'ravonligi ota-onaga tayyor bo'lmagan qizlar va bunga tayyor yigitlarni tanlash uchun xosdir. O'g'il bolalar qizlardan ko'ra ko'proq bolaning tug'ilishi uchun shart sifatida kelajakdagi onaning sog'lig'iga e'tibor berishadi. Ularning fikriga ko'ra, homiladorlik rasmiy nikohga bog'liq bo'lmasligi kerak. Shu bilan birga, yigitlar ayolning manfaatlarini oila doirasi bilan cheklashga, uning onasi sifatida fidoyiligiga, shuningdek oilaviy nizolarga ko'proq e'tibor berishadi.

Qizlar, yigitlardan farqli o'laroq, ko'pincha o'z yoshini bola tug'ilishi uchun eng maqbul deb belgilaydilar, intrauterin bola kichkina odam ekanligiga ishonishadi. Ular chaqaloq tug'ilishini cheklash strategiyasini tez-tez eslatib o'tishadi. Ko'pincha yoshlarga qaraganda, ular homiladorlikning tashqi ko'rinishiga ijobiy ta'sirini ko'rsatadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

- 1.Drujinin V. N. oila psixologiyasi. Yekaterinburg, 2000 yil.
- 2.Zaxarova E. I. ota-onaning ichki pozitsiyasining xususiyatlari // "zamonaviy rus oilasining psixologik muammolari" Butunrossiya ilmiy konferentsiyasi materiallari. T. 2. M., 2003 yil. 142-144 betlar.
- 3.Isupova O. G. zamonaviy Rossiyada onalikning ijtimoiy ma'nosi // sotsial. 2000. № 11. Meshcheryakova S. yu. onalikka psixologik tayyorgarlik // psixologiya masalalari. 2002. №5. 18-27 betlar.